

Epidemiologisk lägesbild

AKTUELL SJUKDOM

Afrikansk svinpest (ASF).

SAMMANFATTNING

Afrikansk svinpest (ASF) har påvisats hos vildsvin i Sverige. En smittad zon med särskilda restriktioner har fastställts. Den smittade zonen omfattar hela Fagersta kommun och delar av ytterligare sex kommuner i Västmanlands och Dalarnas län. Ett intensivt arbete med att bekämpa smittan och fastställa dess utbredning pågår. Knappt femtio vildsvinskadaver positiva för ASF-virus har hittats, alla inom ett mindre område (smittans kärnområde) av den smittade zonen.

Det är fortsatt viktigt att man från hela landet rapporterar fynd av döda vildsvin via <https://rapporteravilt.sva.se/> och kontaktar veterinär vid ökad sjuklighet eller dödlighet hos grisar. Det är också viktigt att följa de restriktioner som finns i den smittade zonen.

I Europa fortsätter spridningen av ASF i bland annat Italien.

HÄNDELSEN OCH KONSTATERADE KONSEKVENSER

Situationen i Sverige

Afrikansk svinpest (ASF) har påvisats hos vildsvin i Fagersta och Norbergs kommuner i Sverige. Den 6 september påvisades viruset i benmärg från ett dött och kraftigt förruttnat vildsvinskadaver sydost om Fagersta. Jordbruksverket tog den 7 september beslut om en smittad zon i vilken restriktioner gäller, och där åtgärder sedan dess vidtagits för att bekämpa smittan och fastställa utbredningen ([Karta över den smittade zonen](#), [Beslut om åtgärder och begränsningar inom smittad zon](#)).

Kartläggning av smittans utbredning pågår genom organiserat sökarbete efter döda vildsvin i den smittade zonen. De kadaver som hittas geolokaliseras, bortforslas, provtas och destrueras, resultaten redovisas på SVA:s externa web med uppdatering en gång per vecka ([Om övervakningen av ASF - SVA](#)). Hittills har ett ungefär sextio kadaver påträffats, majoriteten av dessa inom ett mindre område inom den smittade zonen. De kadaver som konstaterats positiva för ASF-virus har alla påträffats inom en radie av mindre än tre kilometer och maximalt fem kilometer från varandra. Med bakgrund av detta har smittans kärnområde preliminärt konstaterats.

Bild 1: Karta som visar den smittade zonen (röd markering) och smittans kärnområde (blå markering).

Det går inte att fastställa hur smittan har kommit till Sverige. Man kan dock konstatera att smittan inte spridits till Fagersta/Norberg via naturlig smittspridning mellan vildsvinspopulationer.

Provresultat från den smittade zonen till och med 28 september 2023:

Antal provtagna kadaver	Antal positiva kadaver	Antal negativa kadaver
59	46	13

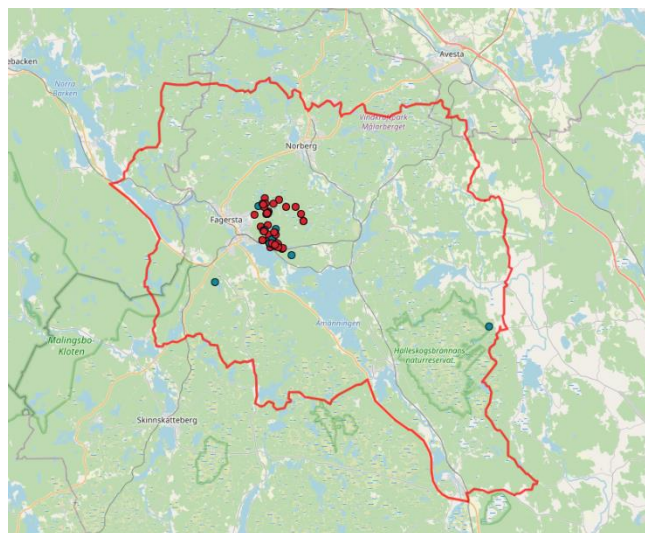

Bild 2: Karta med fyndplatser för vildsvinskadaver undersökta för ASF-virus inom den smittade zonen (röd markering) till och med den 28 september 2023 utmärkta. Blå prick markerar kadaver negativ för ASF-virus och röd prick kadaver positiva för ASF-virus. Närliggande fynd kan överlappa i kartbilden.

Sammanfattning av genomförda bekämpningsåtgärder i den smittade zonen:

- Alla grisbesättningar identifierade, djuren avlivade och destruerade
- Totalt tillträdesförbud till skog och mark utanför anlagd väg, tomt- och jordbruksmark med undantag för personer som deltar i bekämpningen och genomgått biosäkerhetsutbildning
- Kadaversök
- Geolokalisation, bortforsling, provtagning och destruktion av alla upphittade kadaver
- Definiering av smittans kärnområde baserat på kadaverfynd och provresultat
- Åtgärder för att vildsvin med hemvist i den smittade zonen ska stanna kvar där (fortsatt underhåll av åtlingsplatser och sädesfält som inte skördas)
- Beslut om stängsling av kärnområdet

Sammanfattning av planerade bekämpningsåtgärder i den smittade zonen:

- Fällfångst och särskilt planerad jakt eller avlivning

Det planeras även att inleda förstärkt övervakning i ett specificerat område runt den smittade zonen (övervakningsområde) för att öka säkerheten i antagandet angående smittans utbredning och för att möjliggöra tidig upptäckt om smittspridning skulle ske ut ur zonen. Denna kommer omfatta provtagning av trafikdödade vildsvin och jagade vildsvin samt förstärkt passiv övervakning i grisbesättningar.

Beskrivning av aktuell övervakning i Sverige utanför den smittade zonen och övervakningsområde:

Övervakning för ASF hos gris baseras på klinisk/passiv övervakning (dvs att djurägare reagerar på symptom eller ökad dödlighet och tar kontakt med veterinär).

Övervakning för ASF hos vildsvin baseras på förstärkt klinisk/passiv övervakning med rapporter från allmänhet och jägare om upphittade kadaver och undersökning av dessa. Detta bedöms som en känslig övervakningsmetod då infektion är förenad med mycket hög dödlighet hos gris såväl som vildsvin.

Rapportering av upphittade vildsvin utanför smittade zonen sker via rapporteravilt.sva.se

En interaktiv karta över vildsvin undersökta för ASF finns här:

<https://www.sva.se/amnesomraden/smittlege/overvakning-av-afrikansk-svinpest-asf/om-overvakningen-av-asf/>

Bakgrund och situationen i övriga världen

ASF-epidemin fortgår i Europa. ASF genotyp II introducerades till Georgien 2007. Efter gradvis spridning i både vildsvins- och grispopulationerna nådde smittan EU via introduktioner till vildsvin i Litauen och Polen 2014. Sedan dess har utbredningen framför allt skett genom långsam spridning i vildsvinstammen, samt med vissa snabba spridningshopp med människans hjälp. EU-medlemsstater som rapporterat utbrott hos gris eller vildsvin sedan 2014 är: Belgien, Bulgarien, Estland, Grekland, Italien, Kroatien, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Tjeckien, Tyskland samt Ungern. Tjeckien bekämpade en punktintroduktion till vildsvin och friförklarades, men har nu återinfekterats. Belgien friförklarades under 2020, efter att ha bekämpat den punktintroduktion av smitta till vildsvin som skedde 2018. Flera europeiska länder utanför EU har sedan tidigare rapporterat utbrott av ASF: Bosnien-Hercegovina, Georgien, Ryssland, Ukraina, Vitryssland, Serbien, Moldavien och Nordmakedonien.

2018 rapporterade Kina sitt första fall av ASF och efter det har sjukdomen fått en omfattande geografisk utbredning i landet och spridits till ett flertal länder i Asien samt till Dominikanska republiken och Haiti.

Den 25 september rapporterade Italien att den genotyp som förekommit inom EU sedan 2014 (genotyp II) nu spridits från fastlandet till Sardinien, där en annan genotyp (genotyp I) förekommit sedan flera decennier.

ANTAGANDEN OCH ANALYS

Afrikansk svinpest har påvisats hos vildsvin i Fagerstatrakten. Det stora hoppet från närmast belägna smittade vildsvinspopulationer betyder att introduktionen skett via mänskliga aktiviteter. Smittans kärnområde har hittills konstaterats vara inom en mindre del av den smittade zonen. Det finns inga säkra metoder för att uppskatta populationsstorlek för vildsvin, en bedömning är populationen i den smittade zonen innan utbrottet kunde vara mellan femhundra och tusen djur.

SVA:s bedömning (innan utbrottet) har varit att introduktion till vildsvin via mänskliga aktiviteter är det mest sannolika scenariot för hur ASF skulle kunna introduceras till Sverige. Bedömningen baseras på den höga biosäkerhetsnivån i de flesta svenska grisbesättningar, Sveriges geografiska läge utan landgräns mot smittade länder och med hav som landgräns i stora delar av de områden där vildsvin finns. SVA:s bedömning har också varit att det är mest troligt att introduktion sker via icke-kommersiell import av livsmedel. Det finns inget som tyder på att ASF-virus finns eller har funnits i kommersiella fläskprodukter inom EU, ändå har smittan vid flera tillfällen uppenbarligen spritts på annat sätt än via kontaktsmitta från djur till djur i vildsvinspopulationen. Det är rimligt att anta att dessa långväga förflyttningar av smittan, inklusive den till Sverige, skett

via icke kommersiella köttprodukter från infekterade grisar eller vildsvin med ursprung i smittade länder och som förts med sig av enskilda personer.

Risken för introduktion till fler/andra delar av Sverige påverkas inte av det pågående utbrottet, utan är fortsatt förhöjd, men på en låg nivå.

Risken för spridning från den smittade zonen till andra delar av Sverige bedöms som mycket låg till medelhög, med den högre nivån i kringliggande områden.

Risken för fortsatt global spridning av ASF bedöms som mycket hög. Den pågående smittspridningen i stora delar av Europa stödjer denna riskbedömning.

Det är mycket viktigt att restriktionerna respekteras, att man upprätthåller biosäkerheten och kontaktar veterinär vid ökad sjuklighet och dödlighet i alla grisbesättningar i hela Sverige, samt att man rapporterar fynd av självdöda vildsvin utanför den smittade zonen via rapporteravilt.sva.se. Alla inrapporterade döda vildsvin liksom misstänkta fall hos grisar provtas på statens bekostnad.